

Конспект занятия на тему «Зымæджы тыххæй»

Воспитатель осетинского языка
МКДОУ «Детский сад № 6 г. Беслана»
Гуриева Л.С.

Цæстуынгæ æрмæг: хъазæнтæ (арс, тæрхъус), зымæджы тыххæй нывтæ.

Хъомылгæнæг: Абон мах дзурдзыстæм зымæджы тыххæй. уазæгуаты нæм æрбацыдысты тæрхъус æмæ арс. Сабитæ, æрхъуыды кæнут æмæ зæгъут, арс зымæджы цы фæкусы?

Сывæллæттæ: Фынай фæкæны.

Хъомылгæнæг: Тæрхъустæ та?

Сывæллæттæ: Нæ, тæрхъустæ зымæгон фынай нæ кæнынц.

Хъомылгæнæг: Арс зымæджы фæфынай кодта æмæ нæ зоны, куыд ваййы зымæгон хъæд. Загъта тæрхъусæн, цæмæй сын радзура, фæлæ тæрхъус хорз нæма зоны дзурын æмæ цын арс ницы бамбæрста. Уæдæ баххуыс кæнæм тæрхъусæн æмæ радзураем, цы ивдзинаедтæ æрцауы зымæгон æрдзы. Куыд зæгъæн ис зымæгæй, цавæр у? (митджын, уазал). Цавæр у мит? (урс, хæмпус, фæлмæн, уазал). Цавæр ваййыц бонтæ-та зымæгон? (уазал, арæх фæуары мит). Уæдæ цаугæ дæттыл-та цы 'рцауы? (ранæй-рæтты сыл их ныххæцы). Бæлæстæ-та? (бæлæстыл сыфтæр нал ваййы, къалиутæ митæй нал фæзыныц, бæлæстæн се 'ппæтæн дæр азгъæлы сæ сыфтæр). Кæцы бæлæстæ баззайынц зымæджы цъæхæй? (нæзы бæлас, заз бæлас). Зымæгон бирæ цъиутæ ваййы хъæды? (нæ, уыдон сæхи хæстæгдæр байсынц хæдзæрттæм, адæм кæм царынц). (Ахуыргæнæг æвдисы цъиуты нывтæ, беседа (цæмæн атæхынц цъиутæ хъарм бæстæм, кæцытæ дзы баззайынц).

- Цы фæкусынц сывæллæттæ зымæгон уынджы? (фæбырынц дзаныгътыл, митын лæгтæ фæаразынц, миты къуыбæрттæй фæхъазынц). (Алы фарста æмæ дзуаппы дæр пайда кæнын хъæуы нывтæй).

Сывæллæттæ: Сывæллæттæ, æрбакасут-ма, тæрхъусæм цы рæсугъд дзæкъул ис. Зæгъæм ма йын, æмæ нын бавдиса, цы ис йæ дзæкъулы. (сывæллæттæ лæгъзтæ кæнынц тæрхъусæн. Ахуыргæнæг исы дзæкъулаæй нывтæ æмæ сæ æвæры сывæллæтты раз.

Сывæллæттæ: - Дзæкъулы хуымæтæг нывтæ нæй, фæлæ базон-базонтæн сæ дзуæппытæ. Сымах-та агурдзыстут хъæугæ нывтæ. (Ахуыргæнæг кæсы базон-базонтæ. Сывæллæттæ дзуæппытæ дæттынц, нывтæ æвдисынц).

Базон-базонтæ

- 1) Уалдзæджы хъармы сæхи алы дарæсы сфæлындынц, фæззæджы уазæлтты сæ æппарынц. (Бæлæстæ, хъæд).
- 2) Дары сусæны дæр кæрц
Нæу дзы адæймаг æдас,
Цирчы хорз артист у. (Арс).
- 3) Урс хæмпус хъæщул-æппæрстæй.
Уынгты, быдырты ма фæзты.
Уымæй мах фæкæнæм ихæн,
У йæ хæстæг «æрвад» ихæн. (Мит).
- 4) Зымæг – урс,
Сæрд – цъæх
Никай тыхсын кæны,
Йæхæдæг алкаемæй дæр тæрсы. (Тæрхъус).
- 5) Уазал зымæг æххормагæй.
Хъæды æмæ быдырты чи рацу-бацу кæны? (Бирæгъ).
- 6) Æфцæгæй коммæ уад дзыназы
Их доныл саразы йæ хид. (Зымæг).
- 7) Урс, фæлæ ссад нæу.
Цæуы, фæлæ йын къæхтæ нæй. (Мит).

Хъомылгæнæг: Тынг хорз, сывæллæттæ! Базон-базонтæ базыдтат. Зымæджы тыххæй зарджытæ зонут. Уæ хорзæхæй, азарут-ма тæрхъус æмæ арсæн.
(Сывæллæттæ зарынц).

- Арс, дæ зæрдæмæ фæцыдис? Алцыдæр бамбæрстай? (Арс æмæ тæрхъус зæгъынц бузныг сывæллæттæн).

Хъомылгæнæг кæсы æмдзæвгæ:

Тархъæды цæры тæрхъус.
Зымæджы ваййы сæнт урс.
Хъуамæ миты хуызæн уа,
Æмæ макамæ зына.
Фæлæ зæхх нырма у сау.
Мит куы нæ рауарыд? Ау!
Тæрхъус сагъæссаг фæци.
Ныр куыд амбæхса йæхи?
Цас ын и ызнæгтæ, цас?
Цæргæс, рувас, бирæгъ, арс...
Цуанæттæй дæр нæу æдас.
Чи рахæцы ныр йæ фарс?
Мауал бад, зымæг, æнцал!
Фурды арфæй рауад уæд!
Уадз æмæ æхситт кæна,
Арвæй зæхмæ мит кæла.
Тæрхъус сулæфдзæни уæд,
Нал кæндзæни сагъæс, мæт.